

Elogi del Deshàbitat

Memòria d'una presentació de Manel Marí a Formentera (2004)

per Vicent Ferrer Mayans

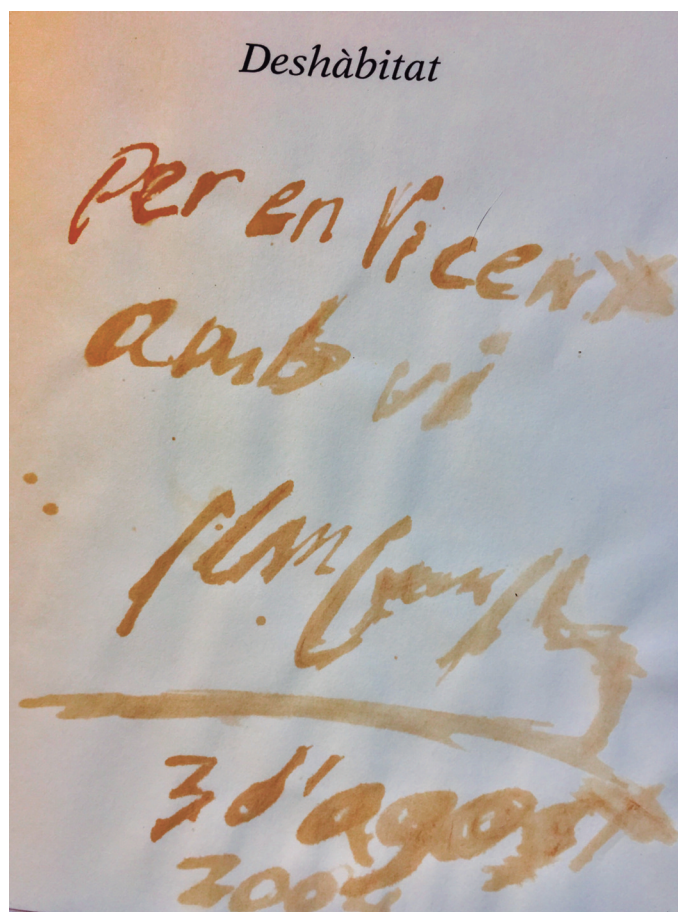
Existeix bastant consens al voltant de la idea que la creació artística i literària va lligada al conflicte. El geni creatiu s'activa amb el desencaix, amb un cert dolor, potser amb certa por i amb certa ira. L'impuls comunicatiu que es troba darrere de l'acte poètic es nodreix de les veritats que s'escolen per les escletxes del teixit de l'existència. Una existència compacta, estable i ordenada, si és que se'n pot trobar cap, no desperta l'instint de l'escriptura.

No vaig relacionar-me prou mai, en el pla personal, amb Manel Marí, com per ser confident dels desencaixos de la seva peripècia vital. Malgrat això, sempre he visualitzat la seva poesia com les arrels d'un arbre que, expandint-se en el subsol, cerquen les fractures, els límits i les fissures d'una quieta i dormida còrpora rocallosa. Molts poemes seus esdevenen una deflagració controlada que desentela la nostra mirada a la realitat.

Va ser a partir d'aquesta premissa que vaig presentar a Formentera el seu poemari *Deshàbitat* el 3 d'agost de 2004, en el marc de les Festes de Santa Maria. A l'acte, celebrat a l'Hostal Residència Illes Pitiüses i organitzat per la Biblioteca Municipal Marià Villangómez, Manel Marí va estar acompanyat també per la seva companya Eva Llorens, pel poeta Pau Sarradell i per l'il·lustrador i publicista belga retirat Jean-Claude Englebert "Eka" (1937-2008), una amistat aleshores ja comuna amb qui signa aquest article.

A Manel Marí l'havia conegut personalment dos anys abans, com a membre del jurat del desaparegut

Dedicatòria de
Manel Marí
al poemari
Deshàbitat.

premi de poesia Marià Vilangómez, creat l'any 2000 per la Conselleria de Cultura del ja extingit Consell Insular d'Eivissa i Formentera. Aviat vaig copsar que unes copes de vi eren l'ecosistema ideal per enraonar de qualsevol cosa amb un poeta viatger entre el País Valencià i les Pitiüses. D'altra banda, no feia gaire que jo havia cremat una vintena de manuals d'autoajuda que havia llegit en la dècada anterior i estava ben sensibilitzat amb el mantra que la vida consisteix, so-

vint, a desaprendre coses. I com que som un treballador de l'educació, no vaig desaprofitar tota oportunitat, en els anys següents, de convidar en Manel Marí a l'institut Marc Ferrer perquè parlàs amb els alumnes adolescents, amb els quals sintonitzava de meravella. Als migdies primaverals, arròs i gintònic amb sobretaulles profundes. A la tarda, al port de la Savina, ens acomiadàvem saturats de cultura i política.

Jo tenia aleshores al voltant de 40 anys i solia llegir-me encara, de

cap a peus, els llibres que presentava. “Deshàbitat”, el neologisme que donava títol al poemari, fou el fil amb el qual vaig descabdellar la meua dissertació. Deshàbitat. Absència d’habitat o entorn social, o biològic, amb el qual construïm xarxes de relacions; vincles que, entesos com interaccions, faciliten la vida, però que la poden també arribar a constrènyer o limitar. El deshabitat, doncs, pot ser equivalent a una iniciativa vital que condueix al desarrelament i a la llibertat, una ruptura amb els sobreentesos i els horitzons d’expectatives que actuen com a amortidors o inhibidors de la pròpia expansió personal.

El mot “deshàbitat” es pot assimilar a conceptes com “anòmia” o “desfamiliarització”, provinents de disciplines com l’antropologia o la psicoteràpia conductista. Absència de cultura o referents mentals compartits; distanciament respecte dels comportaments que no són fruit de l’elecció lliure, sinó de la compulsió i l’habit irrational; contemplació desapassionada dels automatismes; desarrelament com a conquesta en un mateix més que com a distanciament o ruptura.

Aquesta experiència és el teló de fons dels 30 poemes que, distribuïts en tres seccions, conformen el poemari. Cada poema presenta un aspecte distint d’aquella mateixa actitud vital. La composició “Insurgència/2” identifica el deshabitat amb una revolta, a través d’un discurs amb ecos del maig del 68. Però la revolta que proposa és una revolta interior en la qual les llambor-

Participants en l'acte de presentació de *Deshàbitat* a Formentera (2004). D'esquerra a dreta: Eva Llorens, Jean-Claude Englebert "Eka", Pau Sarradell i Manel Marí.

des no es projecten contra els aparadors de les multinacionals, sinó contra la pròpia imatge reflectida al mirall:

Cal desoir el rovell del temps,
no prendre part de la desfeta,
no recordar, eh, revoltar-se
contra el presagi d'hipoteques,
contra nostàlgies prematures,
prendre els pamflets i les

[doctrines

i llençar-los lluny del deshabitat,
negar-li al temps drets d'amença
i corregir els fets de les víctimes,
amnistiar morts i sepulcres,
exorcitzar les mans que oloren
el tacte dels amors antics
i guardar un roc a la butxaca
per als miralls més vulnerables.

La pròpia identitat és un espai idoni per ser deshabitat. De fet, la mateixa escriptura poètica obre un espai de deshabitat respecte del llenguatge ordinari, obre la porta a l'estranyament dels lligams de causa i d'efecte, d'espai i de temps, convida a revoltar-se contra la dictadura acollidora de la lògica o del que en el nostre dia a dia racionalitzam com a políticament correcte. Aquest no-espai que Manel Marí va batejar com *Deshàbitat* és vitalment enriquidor, intel·lectualment higiènic i socialment revolucionari.

Amb aquesta sintonia ens lliuràrem a un sopar plaent. I en plena efervescència hedonista, en Manel em va dedicar el seu llibret *Deshàbitat*. En l'acte havíem presentat també la marca de vi de Formentera *Cos de Sal*, acabada aleshores de llançar pel malaguanyat polític socialista formenterer Bartomeu Ferrer (1945-2005), i de la qual es pogueren fer tastos al llarg de l'acte, a una i altra banda de la taula on hi havia els micròfons. En Manel em va escriure la dedicatòria amb un escuradents i amb vi en lloc de tinta. No hi havia lloc per a gaires convencions. Havia arribat l'hora de deshabitar-se.

VICENT FERRER MAYANS ■

*Aquest no-espai que Manel Marí
va batejar com Deshàbitat
és vitalment enriquidor,
intel·lectualment higiènic
i socialment revolucionari*